

XIII. Cum nobis videbatur linea meridiana nostra celesti responderet. Ad quam quidem rem immabanis lineis meridianis, quas olim illustrissimus Princeps noster ex observationibus suis in planis lapidum instrumenta sustinentium designarat. Posit quis ad hanc rem vulgaribus compassis cum hoc accedit, ut etiam modo illo Copernici de quo modo diximus. Sic inquit meridiana instrumenti nostri linea linea meridiana celesti utrumque secundum coniecturam applicata, eoram deinde linam meridianam in lagūnum tribus modis sequentibus, quorum primum instrumentum per stellas fixas eis utrictem meridianum transcurrit, alterum per Solēm, tertium per stellas circumpolares septentrationem versus. Ac ad primum quidem modum quod accedit, observationis in eo altitudinibus stellarum fixarum in certis Austroribus et orientalibus et occidentalibus una et eadem nocte, si altitudines orientales equaliter fuerint invenient altitudinibus occidentalibus in ijsdem Austroribus gradibus, dubium non est, quin linea meridiana in Austroniti congruat cum linea meridiana nostra celesti. Nam equalis utrumque altitudo equaliter utrumque à linea meridiana nostra remotionem necessario poterat, ut quilibet facile etiam absq; demonstratione geometrica intelligit. Si differentia inter altitudines intercuruerit, linea meridiana instrumenti nondum nostra meridiana congruet, sed tantum ab eo abebit, quantum dividit differentia altitudinum dictarum de Austroniti in dato loco respondere. Ideo autem dimidium differentiae assumendum est, quoniam quantum maioribus altitudinibus admittitur, tanto minoribus addendum est, si equalitas eorum desideratur. Ut enim altitudines orientales auroscunt, ita eadem proportionate altitudines occidentales crepuscent. Itaq; si dimidium differentiae altitudinibus maioribus admetitur et minoribus addideris, equaliter utrobius, altitudines eadem incrementi et decrementi proportione. At si equaliter utrumque absurda linea meridiana nostra, ut modo diximus. Pars igitur proportionalis de Austroniti dimidio differentiae altitudinum respondens erit differentia inter linam meridianam instrumenti et celestem. Vixit nam partem autem hanc casu absit linea meridiana instrumenti à meridiano celesti ex altitudinibus cognoscitur. Si enim altitudines Austronitiorum orientalium maiores erint altitudinibus occidentalibus, linea meridiana instrumenti absit à nostra meridiana versus occasum, sin minores, absit versus ortum, ut ibi linea meridiana nostra procedat, instrumenti occasionem utrusque signatur;